

УДК 685.34

АВТОМАТИЗОВАНЕ ПРОЕКТУВАННЯ РАЦІОНАЛЬНИХ СХЕМ РОЗКРОЮ РУЛОННИХ МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ ГРУПОВИХ ДЕТАЛЕЙ ВЗУТТЯ

В.І. Чупринка, доктор технічних наук, професор
Київський національний університет технологій та дизайну

Ключові слова: автоматизоване проектування, годограф вектор-функції цільного розміщення, решітка, щільна укладка, групові деталі.

У взуттєвій промисловості у вартості готової продукції значну частину складає вартість сировини. Отже досить актуальною задачею є економне використання матеріалів. Для цього в першу чергу потрібно застосовувати методики, які дозволяють отримати розкрійні схеми з високим відсотком використання матеріалу та автоматизувати побудову розкрійних схем.

Під груповою деталлю будемо розуміти кілька щільно суміщених різних деталей взуття.

Технологічна постановка Задачі 1: Знайти паралелограм мінімальної площі, в вершинах якого знаходяться чотири однакові та однаково орієнтовані групові деталі. Причому кожна групова деталь в укладці дотикається до групових деталей, полюси яких знаходяться у сусідніх вершинах паралелограма, а також групові деталі у паралелограмі не перетинаються (рисунок 1а).

Технологічна постановка Задачі 2: Знайти паралелограм мінімальної площі, в вершинах якого знаходяться чотири однакові та однаково орієнтовані групові деталі. В середньому ряду знаходяться дві ті ж самі групові деталі, але повернуті на кут 180° відносно групових деталей, що знаходяться у вершинах паралелограма. Причому, кожна групова деталь в ряду дотикається до сусідньої деталі в ряду та до деталі в сусідньому ряду. Крім того, групові деталі в укладці попарно не перетинаються (рисунок 1б).

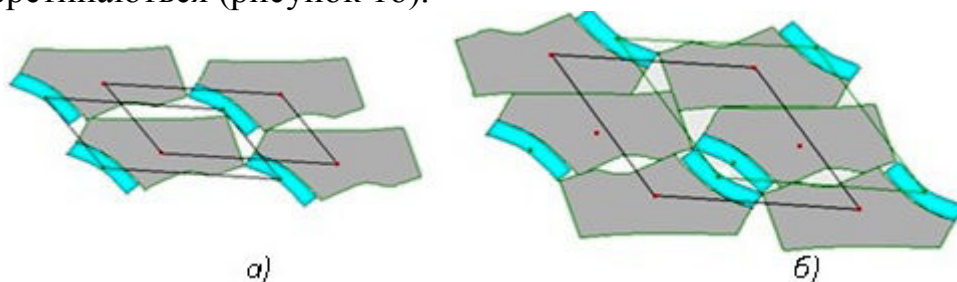

Рисунок 1 – Приклади щільних укладок в паралелограмі: а) задача 1; б) задача 2.

Щільність $\delta_s(\Lambda)$ решітчастої одинарної укладки можна характеризувати за допомогою співвідношення $\delta_s(\Lambda) = |S| / \det \Lambda$ [1], де

$$\det \Lambda = |[\mathbf{a}_1 \times \mathbf{a}_2]| = \begin{vmatrix} a_{1x} & a_{1y} \\ a_{2x} & a_{2y} \end{vmatrix} = |a_{1x} a_{2y} - a_{2x} a_{1y}|.$$

та $|S|$ – площа плоского геометричного об'єкта S ; $\det \Lambda$ – визначник решітки $\Lambda = \Lambda(\mathbf{a}_1, \mathbf{a}_2)$, за якою виконана укладка.

Щільність $\delta_s(W)$ подвійної решітчастої укладки можна характеризувати за допомогою співвідношення $\delta_s(W) = (|S_1| + |S_2|) / \det W$, де

$$\det W = |[a_1 \times a_2]| = \begin{vmatrix} a_{1x} & a_{1y} \\ a_{2x} & a_{2y} \end{vmatrix} = |a_{1x}a_{2y} - a_{2x}a_{1y}|,$$

та $|S_1|$ та $|S_2|$ – відповідно площі плоского геометричного об'єкта S_1 та S_2 ; $\det W$ – визначник решітки $W = W(a_1, a_2, g)$, за якою виконана укладка.

Під груповим плоским геометричним об'єктом будемо розуміти групову деталь. Під груповою деталлю S будемо розуміти сукупність деталей $S_r, r=1, 2..t$ ($t \geq 2$) для яких виконані наступні умови:

- $S_r \cap S_j = 0$, де $r, j = 1, 2..t$ ($t \geq 2$) та $r \neq j$;

- для кожної деталі S_r , що входить до групової деталі S , відомі координати фіксованої точки $O_r (X_{O_r}, Y_{O_r})$ відносно прямокутної системи координат XOY ;

- зовнішній контур кожної деталі S_r , що входить до групової деталі S , представляє собою багатокутник, координати вершин $(X_{rk}, Y_{rk}), k=1, 2..r$ якого визначені відносно прямокутної системи координат $X_r O_r Y_r$.

Математична постановка Задачі 1. Серед множини допустимих решіток $\Lambda^i = \Lambda(a^i_1, a^i_2) [1, 2]$, де $i=1, 2..q$, для побудови щільних укладок для однакових та однаково орієнтованих групових плоских геометричних об'єктів S знайти таку решітку $\Lambda^* = \Lambda(a^*_1, a^*_2)$, для якої $\delta_s(\Lambda^*) = |S| / \det \Lambda^* = \max(\delta_s(\Lambda^i))$, де

$|S|$ – площа групового плоского геометричного об'єкту S . Оскільки площа плоского геометричного об'єкту S є постійною величиною, то серед допустимих решіток $\Lambda^i = \Lambda(a^i_1, a^i_2)$ необхідно знайти таку, для якої $\det \Lambda^* = \min(\det \Lambda^i)$.

Математична постановка Задачі 2. Серед множини допустимих подвійних решіток $W^i = W(a^i_1, a^i_2, g^i) [1, 2]$, де $i=1, 2..q$, для щільних укладок однакових групових плоских геометричних об'єктів S з поворотом в рядах на 0° та 180° , знайти таку решітку $W^* = W(a^*_1, a^*_2, g^*)$, для якої $\delta_s(W^*) = |S| / \det W^* = \max(\delta_s(W^i))$, або $\det W^* = \min(\det W^i)$.

Для аналітичного опису умов взаємного не перетину деталей в укладці використаємо апарат годографа вектор-функції щільного розміщення.

Функцією цілі є детермінант решітки. Для *Задачі 1* – це $\det \Lambda^* = \min(\det \Lambda^i)$. Для *Задачі 2* – це $\det W^* = \min(\det W^i)$.

Розроблені методи були реалізовані в алгоритми та програмне забезпечення для побудови на ЕОМ раціональних розкрійних схем для групових деталей. Це дозволяє будувати в автоматичному режимі розкрійні схеми з комбінацією деталей, які неможливо реалізувати за допомогою існуючих методів.

Список використаних джерел

1. Стоян Ю.Г. Размещение геометрических объектов. / Ю.Г. Стоян – Киев: Наукова думка, –1975, – 175 с.
2. Стоян Ю.Г. Методы и алгоритмы размещения плоских геометрических объектов / Ю.Г. Стоян, Н.И. Гиль. //– Киев: Наукова думка, –1976, – 242 с.